

חיים של תורה • "הוא היה משוגע לדבר, והתלהט ולימד את הדור כך. לא היה כזה שטייגעניסט בעולם. הוא ידע להראות מהו עונג אמיתי של תורה" (האח, יבדל"ח הגאון רבי יצחק אזרחי)

הרדבני!

"רבי ברוך מרדכי - ימינה!" • עם בני המשפחה והמקורבים, שלמה קוק מתרפק על הרגעים המאירים בחיקו של ראש הישיבה שהסממן הבולט ביותר שלו היה חזית

שלמה קוק

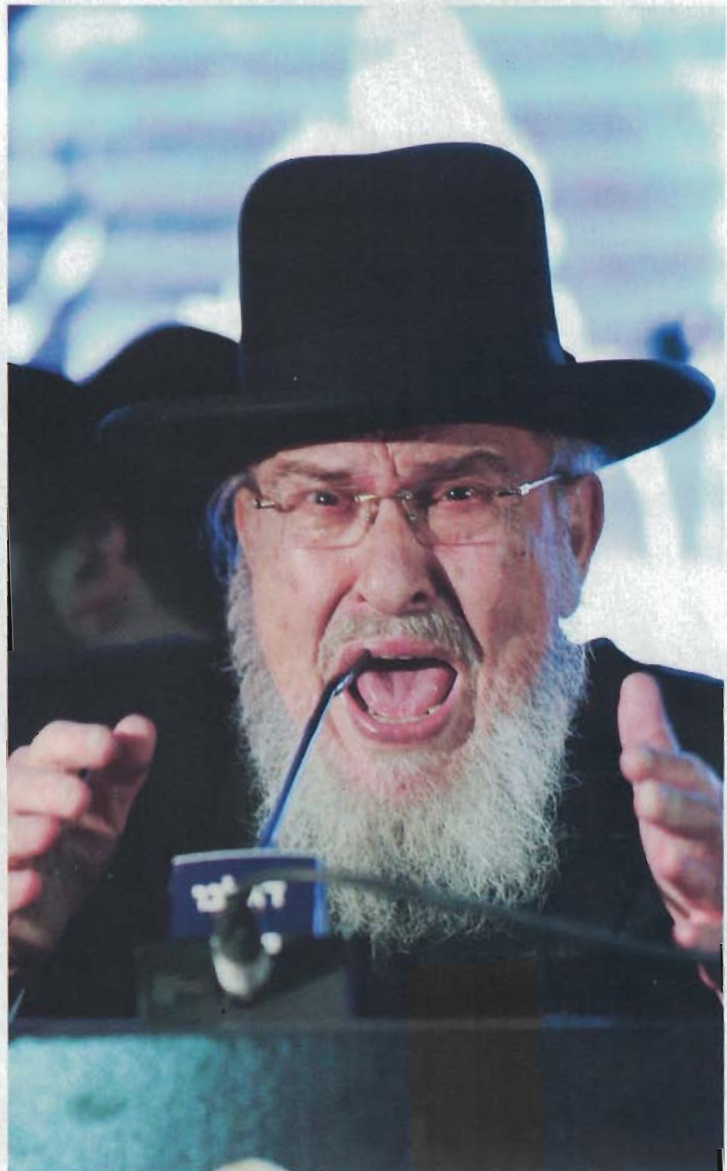
צילומים: שוקי לרר, פלאש 90

רגעים מאירים. כותב השורות בצילו של מרן הגר"מ זצ"ל

(לימים ראש ישיבת סלבודקה), שלמה קוק (סבא, לימים רבה של רחובות), שמחה קוק (אח של סבא, לימים רבה של רחובות). ר' ברוך (כך נהגו התלמידים לקרוא לו) הגדיר כל ימיו את בני החבורה: "היינו אחים!"

כל הנוכחים בסלון היו מרותקים אל התיעודים הנדירים של הרב אלישיב לומד, ולומד, ולומד. בכל מצב, כולל בקור ירושלמי מקפיד לאור נרות בשל הפסקת חשמל, כמו גם לדברי החיזוק של גדולי הדור שצולמו לסרט.

בסיום ההקרנה, שקע ר' ברוך מרדכי בהרהורים. "אני לא מרגיש טוב", אמר לתלמיד שהתעניין בשלומו. בני הבית היו דרוכים, ולא בכדי: תקופה קצרה קודם לכן, לקה בליבו ורק בנס שב לחיים. אולי צריך רופא, אולי אמבולנס, הציעו. ראש הישיבה הסביר: "לא הבנתם. אני לא מרגיש טוב כי אני מבין איפה הרב אלישיב ואיפה אני..."

אהבה להוט אחר התורה

באותו סלון מפורסם יושבים עכשיו 'שבעה'. התאורה אמנם פעילה, אבל חשיכה קודרת שולטת בלבבות. המונים מכל גווי הקשת נכנסים לנחם. רבנים ונכבדי עם, ובעיקר

ילה אחר לילה, האורות דלקו במלוא העוצמה בסלון הבית ברחוב קסטנו 22 בשכונת בית וגן.

קולו הנלהב של ראש הישיבה, ממתיק התורה הגדול של הדור, נשמע ברמה כשהוא הוגה בתורה. התלמידים הצעירים היו נכנסים כמעט בכל שעה משעות הלילה לדבר בלימוד, לשאול שאלה או רק לחזות בפלא הגדול, לשתוק ולהפנים.

פעם אחת, בשעת ערב מוקדמת, נאלץ כותב את השורות לכבות את האור בידיו; להחשיך את הסלון של מרן הרב אזרחי למשך 90 דקות תמימות.

היה זה פחות משנה לאחר הסתלקותו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. ראש הישיבה ביקש ממני לארגן בסלון ביתו הקרנה ל...הסרטה שהוכנה על דמותו של הרב אלישיב וכללה דברי חיזוק וזיכרון מראש הישיבה על פוסק הדור.

קבענו זמן להקרנה המצומצמת. הוזמנו הרב, הרבנית וכמה מילדיהם. הוזמנו גם כמה מבני משפחתנו. בין המשפחות היה קשר קרוב בן כמה דורות שהחל עוד בישיבת חברון של לפני 70 שנה. הבחור ברוך מרדכי אזרחי היה חלק מחבורת האריות של הישיבה שכללה בין היתר את הבחורים החשובים דב לגדו

"אני לא מרגיש טוב",
אמר ראש הישיבה.
בני הבית היו דרוכים,
ולא בכדי: תקופה
קצרה קודם לכן, לקה
בליבו. וראש הישיבה
הסביר: "לא הבנתם.
אני לא מרגיש טוב כי
אני מבין איפה הרב
אלישיב ואיפה אני..."

את הציבור הדתי לאומי לעולם הישיבות, אבל אבא התייצב בכוחו הגדול 'אני הגבר' ואמר בקול גדול 'הנני'.

בשנים האחרונות עברה הישיבה מירושלים למשכנה הקבוע במודיעין עילית. אבא היה מרוצה מכך?

"תמיד אמר לי שמרגיש שסוף סוף הישיבה הגיעה למנוחה ולנחלה, ודווקא עכשיו הוא נלקח מאיתנו. איך נוכל להמשיך בלעדיו?"

מה ניתן לקחת מהמורשת המפוארת שהותיר בעולם?

"הדבר הראשון – אהבת התורה. אם יתן איש כל הון ביתו באהבה שאהב את התורה, בוז יבזו לו. אבא לימד אותנו כל העת שבחיי תורה יש עולם הזה ועולם הבא גם יחד. רק תורה ושוב תורה ושוב תורה."

ליוותם אותו בטיסות בכל רחבי תבל לטובת הישיבה.

"בכל הטיסות לא עצם עין. היה יושב והוגה בתורה בעומק עיונה וכותב ספרים שלמים בבית האכסניה ובנסיעה. אחרי שהגענו לכל מקום, הוציא את המחברות וכותב בריכוז מופלא את כל מה שהתחדש בדרכו. היה לו ריכוז אדיר לצלול לסוגיה בכל מצב שהוא."

"אבא זכה בכוח זיכרון מופלא. כל התורה כולה היתה מונחת אצלו. מסר חברות בקדשים ובטהרות, היה חשוב לו מאוד להחזיר את לימוד קדשים בישיבות. מעולם לא אמר 'די לי'. תמיד רק עוד ועוד, עוד חבורה בקדשים, עוד חבורה

המונים מכל גווי
הקשת נכנסים לנחם
רבינים ונכבדי עם,
ובעיקר תלמידים
מכל התקופות
ומכל הגוונים. הצד
השווה שבהם: רובם
נכלם ירשו משהו
מהסממן החיצוני
הבולט ביותר של
ראש הישיבה – חית

תלמידים מכל התקופות ומכל הגוונים. הצד השווה שבהם: רובם נכלם ירשו משהו מהסממן החיצוני הבולט ביותר של ראש הישיבה – חיות.

האדם הקרוב ביותר אליו היה ללא ספק בנו, הגאון רבי בן ציון אזורי. הוא איבד באחת את אביו ואת רבו המובהק. פעל במסירות במשך עשרות שנים לכל מפעליו של האב הגדול – ישיבת 'עטרת ישראל', ספרי 'ברכת מרדכי' ומחנה 'בני תורה' וליווה אותו בכל נסיעה.

"ביום ראשון האחרון לחיי", מספר רבי בן ציון, "הייתי אצל אבא הכ"מ בפעם האחרונה. היה צריך לטוס לטובת הישיבה, אך התלבטתי. שאלתי את אבא ואמר בכוח הדיבור החלוש שעוד נותר בו, יהיה בסדר, אני אתפלל ואברך. אמרתי לו, הרי כבר ארבעה וחצי חודשים אתה בבית החולים ואיך אוכל לעזוב, והורה לי בכל זאת לנסוע. ראינו שהדבר החשוב ביותר עבורו עד לרגע האחרון – הוא הישיבה הקדושה אותה הקים ובראשה עמד לזכר אביו, סבא זצ"ל."

"אלפי תלמידים מגיעים כאן לנחם", מוסיף רבי בן ציון. "היתה לו אהבה גדולה לכל תלמיד, ולכן כל אחד חש בן יחיד, כל אחד מרגיש שאבא גידל ורומם אותו."

"ומלבד בוגרי הישיבה, ישנם עשרות אלפים שהתקרבו לעולם התורה באמצעות מחנה 'בני תורה'. צריך להבין שזה היה רעיון מהפכני. לפני 65 שנה, מי חשב על רעיון לקרב

רעים אהובים. עם ידידו לאורך שמונים שנה, יבדל"ח מרן הגר"ד לנדו

דבר בחייו - בשלמות. הקפיד לקחת את הילדים להתלוות אליו לנסיעות וניצל את הדרכים לזמן איכות משפחתי. הוא בעצמו צייר את שער המחברת של רעיייתי כאשר הייתה ילדה קטנה... בשנים עברו, היה לו מנהג קבוע ללכת לתפילת מנחה של שבת בכותל המערבי. הילדים השתוקקו לרגעים המיוחדים הללו. לכל אורך הדרך הוא סיפר סיפורים בעלי מעוף דמיון והיה אומר להם: 'בואו נדמיין כך וכך'. הוא ידע לייצר סיפור חוויתי וראה בכל דבר כלי לפיתוח המחשבה והשאיפה.

"מורי חמי נתן תחושת חוויה אפילו לדבר פשוט. כל נסיעה באוטובוס הפכה לאירוע מסעיר. הוא חי את אסכולת גדלות האדם של סלבודקה ויצק אותה לכל אירוע בחיי היום-יום".

כיצד אדם שהיה שקוע בלימוד בכל שעות היממה, שם לב לכל ילד?

"הוא היה מקדיש לכך מחשבה. הנה סיפור שימחיש את הרגישות המיוחדת שלו. שני נכדים שלו שהיו אחים; אחד בעל כשרונות ברוכים וביטחון עצמי שהעז יותר לשאול ולספר לסבא הגדול. אחיו היה חלש בכוח המחשבה ולא ידע אפילו צורת אותיות ומספרים, והתבייש לדבר על מה שלמד בחיידר. ראש הישיבה שם לב לדבר ובאחת הפעמים כאשר שני האחים הגיעו, פנה לחלש מביניהם בארשת חשיבות: 'אנ רואה שאתה ילד גדול, אתה צריך לדעת מה השעה, יש לך כבו שעון? והזמין אותו אליו לחדר ונתן לו במתנה שעון יד.

"להזכירם, מדובר בילד שלא ידע לקרוא מספרים. אב ראש הישיבה נתן לו שעון יד, ומתחושת הגדלות שקיב מהסבא, השעון לא ירד מידו. הילד הבין שהוא חייב להשקי

ב'נפש החיים', ותבע מכולנו לצמוח ולגדול.

"אצל אבא ראינו בחוש 'גם כי יזקין לא יסור ממנה'. לא לזוז במאומה ממסורת הישיבות, ולשמור על תורת סלבודקה שלמד וחונך לאורה כל הימים. כמה הקפיד על לימוד תורת המוסר".

מה היה בחודשים האחרונים בבית החולים לאחר שאיבד את כוח הדיבור?

"כל פעם כשרק יכול היה לשאול דבר מה, מיד ביקש להתעדכן מה קורה בישיבה, מה עם התלמידים החדשים בוועד א', איך הם נקלטו בישיבה. הלוואי שיהיו לנו הכוחות להמשיך, כי יודעים אנו שמפני הרעה נאסף הצדיק. הלוואי וזהו הקורבן שיכפר על כלל ישראל".

האח הגאון הגדול רבי יצחק אזרחי, מראשי ישיבת מיר, שמר על קשר מיוחד עם אחיו הגדול, אותו הוא מגדיר "מורי ורבי המובהק". לא היה שבוע במהלך חודשי האשפוז שלא בא לבקר בבית החולים, גם כאשר אחיו לא יכול היה להגיב. וכעת הוא שבור.

ר' יצחק אומר למנחמים בקצרה: "כתוב באור החיים הקדוש 'אילו היו בני אדם מרגישים מתקנות התורה, היו משתגעין ומתלהטין אחריה', ורבי ברוך היה משתגע ומתלהט. גם כשהיינו יחד בבית החולים, הוא לא יכל לדבר, אבל הוא הביע התלהטות והשתגעות כל עת שדיברו בדברי תורה, ורמז כל העת תורה, כל העת שטייגען. הוא היה משוגע לדבר, והתלהט ולימד את הדור כך. לא היה כזה שטייגעניסט בעולם. הוא ידע להראות מהו עונג אמיתי של תורה".

גדלות

חיים של סערה

"אתם תחיו גדוליט", אמר ראש הישיבה לילדי ה'חיידר' מנתיבות שנכנסו לקבל את ברכתו. זו לא היתה רק ברכה. זו חית'ת משנת חייו.

השאיפה לגדלות היא הנקודה עליה מסר נפשו בכל עת ובפני כל אדם; אולי היא הסיבה שדמותו האצילית השפיעה על אלפים שלא למדו בישיבה בראשותו.

בין מטירת שיעור לחספד נוסף תפסנו לשיחה מרוממת את חתנו הקרוב אליו הגאון רבי ישעיהו דר גלזמן, מראשי ישיבת עטרת ישראל.

הגרי"ה פותח בנקודת מבט על ראש הישיבה כאב וסב: "ראשית, הוא היה אבא מיוחד וסבא מיוחד. למרות השקיעות בלימוד, והצליח לייצר זמן איכות עם בני המשפחה. "את הרגעים שהקדיש למשפחה, הקפיד לבצע, כמו כל

"חיים של שלמות", החתן הגרי"ה גלזמן

הנאהבים והנעימים

מרן הגר"מ אזרחי זצוק"ל ויבדלחט"א מרן גאון ישראל הגר"ד לנדו הכירו בשנת תשי"א כאשר ר' דב עבר מישיבת פוניבז' לישיבת חברון.

"ר' דב מטבעו היה יותר שקט", מספר לנו תלמיד סלבודקה. "ר' ברוך מרדכי היה מדבר איתו בלימוד ואחר כך מספר לכולם מה ר' דב חידש. ר' דב סיפר פעם: הרגשתי שר' ברוך מרדכי הוא כמו אח גדול שדואג לי וקיבלתי ממנו הרבה טעם בלימוד".

בהספד מרגש ואישי מיוחד במסע ההלוויה, אמר מרן הגר"ד: "מאד מאד קשה להספיד ידיד נעורים, בידידות אמת שנמשכה אחריך רבות בשנים, הגאון המופלג הנודע לתפארת ועוז בכל חוגי מכריו יודעיו ומוקיריו ר' ברוך מרדכי אזרחי זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא, שהיינו קשורים מאד מאד בתקופת לימודנו בישיבת חברון וגם אחר כך, בקשר אמיץ וחזק מאד, קשר לימוד התורה, וכלשון רבינו אברהם בן הרמב"ם בפירושו לתורה, על המקרא ונפשו קשורה בנפשו, קשורה בגימטרי' תורה, לומר שהי' חביב עליו לפי שהוא מלמדו תורה ואוהב אותו על ענין הלימוד כנפשו.

"זה הי' הקשר הקבוע והחזק מאד שקישר אותנו, הדיבור והשיחה בדברי תורה בכל עת מצוא, ומה עצום הי' הקשר, רב מאד, והכל בשמחת לב וחשקת למודה של תורה עיונה וחידושי'... ואחזור עוד לידידותנו שהיתה עמוקה ומאד נפשית ולבבית, תמיד כשנפגשנו היתה שמחה הדדית מלאה רגש וידידות אמת.

"ידיד יקר ונאמן", כך סיים הגר"ד את ההספד המרגש, "רבות פעלת בחיך, והנך הולך לבית עולמן בתורתך ובמעשיך הנשגבים. ותהא נשמתך צרורה בצרור החיים, והשם ישלח תנחומים למשפחה הנעלה, לצאצאיו, ולאחיו, וכל הנלוים עליהם, תלמידיו ומושפעי ושומעיו לקחו ומוסרו, ידידיו ומוקיריו, ובילע המוות לנצח ומחה ד' אלקים דמעה מעל כל פנים".

ידידות מופלאה. בשנותיהם הצעירות

בקראו וכתוב ותוך ימים ידע לקרוא מספרים".

לא היתה תחושת מתח בסביבתו כמי שדרש גדלות מכל

אחד?

"את המושג 'שאיפות' הוא החדיר בכל עת. הוא אמר תמיד: 'ברוהניות אין הסתפקות', אבל הוא עשה את זה בעדינות, בלי לחץ, בנעימות.

"מעצמו תבע המון, אבל בבית לא נתן לאף אחד תחושה של 'מה אתה יושב פה, לך לבית מדרש ללמוד'. לא היתה תחושת לחץ בבית או זילות במי שלא יושב הרגע ומתמיד כמוהו.

"כל הצאצאים והצאצאיות היו מביאים לו את התעודה מה'חיידר' ומבית הספר. בשבת האחרונה לפני שאושפז היינו אצלו. אחת הנינות הביאה תעודה. הוא קרא אותה בעיון וביקש מתלמידים שסעדו על שולחנו: 'תקראו בקול את מה שכתוב בתעודה, שכולם ישמעו'. וכך היה מרעיף שבחים על כל ילד".

מהיכן פיתח את שאיפותיו שלו לגדלות?

"מורי חמי בחר את דרך הרוממות כדרך חיים. שמעתי ממנו שבתור ילד בן שלוש, כאשר היה גר עם המשפחה בשכונת מאה שערים, הייתה קבוצת נערים שעשתה מעשה קונדס שהכעיס את השכנים. יצא מבוגר ושאל מי עשה זאת והצביעו עליו. אחת השכנות שהסתכלה מחלון ביתה אמרה לאותו אדם: 'לא יכול להיות, הבן של מלכה לא יכול לעשות דבר כזה'..."

"המשפט הזה 'הבן של מלכה לא יכול לעשות דבר כזה', פעפע בו. הוא הרגיש כל הזמן שיש דברים שלא מתאימים לו. הוא בחר לזכור את המעשה הזה ולהפוך אותו לדרך חיים.

"אפשר לומר שהצליח להחדיר את תורת סלבדוקה להמונים, שהאדם הוא נזר הבריאה וממילא לא מתאים לעשות דברים שאינם ראויים. היה אומר למחנכים: אי אפשר להכריח תלמיד לעשות מעשה? אפשר רק ליצור את הרצון".

איזה כלי חינוכי המליץ להורים ומחנכים?

"מורי חמי השתמש במושג 'קביעת שם'. לכל ילד או נכד הוא נתן שם ייחודי שביטא את הכישרון ואת המיוחדות שלו. למשל: בר דעת, נבון, מלכות, הצדקת, אצילי, פיקח, וכן על זו הדרך. הוא קבע מציאות חיובית. זה כלי מדהים לרומם אדם, להעצים".

כיצד ניתן להוציא את הדברים מן הכוח אל הפועל?

"בסוף השיחה הידועה שמסר כל שנה על הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור, היה זועק: 'יש אנשים שהם מצבות חיות. אפשר לכתוב עליהם: פה נטמן פלוני, פה נטמן אלמוני. מצבה חיה של האדם שיכול היה לצאת ממנו. אנחנו צריכים להוציא את הכוחות הדרומים מן הכוח אל הפועל'.

"אפילו בהקדשה שגרתית לספר שנתן במתנה, השתמש מורי חמי ככלי להבעת הערכה וציפייה. כך למשל היה כותב לפלוני 'עדין לגאון'. כך למשל כשמו"ח קנה לי ספר של הרב מברסק, כתב לי 'שנוכה ללכת לאורו ותורתו'. וממילא היה ברור לי שהוא מצפה ממני לדעת את תורת בריסק, וכן הלאה", כך מסכם הרב גלזמן את דבריו המרוממים המהווים משנה חינוכית.

הדרכה לצמח לגדול הדור

היה זה בימי בין הזמנים של אב. הלילה האחרון במחנה 'בני תורה'. גבעת וושינגטון. ר' ברוך מרדכי כמלך בגדוד. סביבו ה'תיכוניסטים' הצעירים - אלה שכבר 'שרפו' ואלה שבדרך ל'משרפה' הקדושה. מנצלים כל רגע במחיצתו, שותים בצמא את אוצר זיכרונותיו מגדולי ישראל. הצד השווה בכל הסיפורים: אהבת תורה. לא רק המעשה הידוע על ר' יצחק אלחנן סופר שם.

פעם בשעה שביקרתי במעונו, בחר ראש הישיבה לדבר על גדול הדור, מרן הגרי"ש אלישיב: "אדם נכבד, חשוב, ביקר אותי היום והראה לי קטע בזוהר הקדוש שבשנת ת"ר יפתחו מעיינות חוכמה (הדברים מופיעים בחלק א' קיז, א ולהלן) תרגומם ללשון הקודש: 'ובשש מאות שנה לאלף השישי יפתחו שערי החכמה למעלה ומעיני החכמה למטה ויכין עצמו העולם להכנס באלף השביעי' - (ש.ק.).

"והוא אמר בצדק, האיש הנכבד", המשיך ראש הישיבה, "שמאז שנת ת"ר, התגלו כל מיני גילויים מדעיים בחכמת העולם, אך לדבריו, 'המצאת ההמצאות' היתה בשנת תר"ע - הולדתו של רבי יוסף שלום אלישיב. כך אמר לי אותו חכם. מאוד נהייתי מהגדרה שלו.

"אחד הנוכחים שאל בחכמה: נו, אז איך אפשר להיות הרב אלישיב? והאדם חזר ופירט מה זה הרב אלישיב. למעשה, כל העולם היהודי ממושם לפסקי ההלכה שלו. הכול מגיע מתוך ארבעת חלקי השולחן ערוך. אני לא בר הכא להגיד לכם את זה, אך זאת האמת: ארבעת חלקי שולחן ערוך שגורים על פיו יותר מאשר 'אשרי יושבי ביתך' שגור על פינו. ולא רק הם. אפילו פרי מגדים רחוק שגור על פיו. וכידוע, הסטייפלער ביקש מהרב אלישיב: עד היום כל שאלה הייתי מעביר לחזון איש והגאון מטשעבין. אך לאחר שהסתלקו, אבקש שיכתוב לי הרב אלישיב את הפסק, מותר או אסור, בלי נימוקים.

"אז אותו אחד שאל: איך נהיים רבי יוסף שלום אלישיב? אמרת לי, אספר לך דבר, בידי הווה עובדא.

"אם יתן איש כל הון
ביתו באהבה שאהב
את התורה, בזה יבחו לו.
אבא לימד אותנו כל
הענין שבחיי תורה יש
עולם הזה ועולם הבא
גם יחד. רק תורה ושם
תורה ושם תורה"

"נולדתי בשכונת במאה שערים. קיר בודד הפריד בין דירת הוריי לדירת ההומלער רב, אביו של הרב אלישיב, חתנו של בעל ה'לשם'. שם נולדתי וגדלתי בשנותי הראשונות. אני זוכר את הסבתא שלי מאכילה אותי בחדר המדרגות וכדרך הסבתות מספרת לי סיפורים.

"אחד הדברים שהייתה מרבה לומר לי, היא הייתה אומרת לי ביידיש: אם תאכל, יהיה לך כוח ללמוד כמו הבן של ההומלער רב.

"אני זוכר את זה כמו היום. שאלתי אותה פעם: כל הזמן את מברכת שיהיה לי כוח ללמוד כמו הבן של ההומלער רב. מי הוא? והיא היתה עונה לי: ברוך מרדכאלע, אתה לא יכול לדעת מזה מה הבן של ההומלער רב. אתה לא יכול לראות אותו. שאלתי אותה: למה, סבתא? למה אני לא יכול לראות אותו? והיא השיבה: מפני שהוא יושב כל היום ולומד בבית הכנסת.

"המעשה לא נגמר. עברו כמה שנים והייתי לנער בן 15. הקב"ה נתן במוחי שכל ללכת לכמה אנשים לדבר איתם בלימוד. אחד מהם אליו הייתי הולך לפחות פעמיים בשבוע היה ר' אליעזר פלצ'נסקי שיהיה בריא (נפטר בתשע"ח - ש.ק.), גיסו של הרב אלישיב, אף הוא הוא חתנו של רבי אריה לויין. ר' לייזר היה למדן מובהק, נולד בדווינסק, ישב על ברכי האור שמח והרוגוטשובער. רבינו הגדול הרב מברסק ז"ל היה סומך עליו במה שנוגע לכתיבת תורה שלו, של הרב מברסק. "יום אחד הוא אומר לי: נו, הכנת תורה לחג? בשביל ללכת למה שנקרא ביידיש 'ויז'טע'ס', ביקורי חג?".

הגר"מ עוצר בשטף הסיפור ומספר על אחת החוויות שרוממו אותו והפכו אותו לגדול: "פעם היה מקובל ללכת לביקורי חג אצל ה'גדולים'. זה היה תופס אצלנו מקום רב. היינו צריכים להכין ולומר בפניהם חידושי תורה. המאורעות

"אבי, אחי". מרן הגר"ד פוברסקי בניחום אבלים אצל האח הגאון רבי יצחק והבן הגר"צ

הללו של אמירת חידושי תורה לפני הגדולים רוממו אותנו. המעט שיש בנו", מעיד הגר"מ בצניעות, "אפשר לומר, רובו מהביקורים הללו".

וכאן חוזר הוא למעשה: "ר' לייזר אומר לי: בטח תלך לבקר את הגדולים. תהיה אצל ר' יוסף שלום? ואני משיב לו בשאלה: מי זה ר' יוסף שלום? ר' לייזר מתפלל: מה, אתה לא יודע מי זה ר' יוסף שלום? הרב אלישיב! אתה לא יודע מי זה הרב אלישיב? ביזיון! ואני לא ידעתי בכלל על מה הוא מדבר (מרן הגר"ש, לפי החשבון, היה אז אברך צעיר בן 34 - ש.ק.). "ר' לייזר אומר לי: תבוא בחול המועד ביום זה וזה בשעה זאת וזאת ותצטרף אליי לביקור אצל גיסי. כך תדע מי זה ר' יוסף שלום. אשתדל שהוא ישם לב אליך.

"שאלתי אותו, איפה הוא גר? הוא הסביר: בגעסאל"ע בפאתי מאה שערים. תפסתי איפה זה, ואמרתי: אוהו, ברחוב הזה אני גרתי..."

"הגיעה השעה. התביישתי להיכנס. אבל ראיתי מרחוק שר' לייזר כבר יושב אצל הרב. נכנסתי. הוא הציג אותי בפניו ואמר את שם משפחתי. הרב אלישיב אמר: הוא הרי נולד כאן. הוא הצביע על הרבנית שלו ואמר: 'היא הייתה עוזרת לסבתא שלו להאכיל אותו'. זו היתה הפעם הראשונה שראיתי את הרב אלישיב.

"אתה מבין במה מדובר? גרתי בשכונות, כל השטח היה פתוח, אי אפשר היה לרדת במדרגות שלנו מבלי לראות מי יורד במדרגות שלהם. ואני לא יודע אפילו איך הוא נראה. והסבתא מסבירה לי: אתה לא יכול לראות אותו כי הוא יושב ולומד, ורק אחרי שנים אני מצליח לראות אותו.

ראש הישיבה מסכם: "מדוע כל השואלים 'איך נהיים הרב אלישיב' לא נהיו הרב אלישיב? מפני שאותם לא היה קשה לראות, אותם אפשר היה להכיר. אבל הבן של ההומלער רב יושב כל היום, ולמד, ולמד, ולמד. כך נהיים הרב אלישיב!" ■

"מורי חמי נתן תחושות
חויה אפילו לדבר
פשוט. כל נסיעה
באוטובוס הפכה
לאירוע מסעיר. הוא
חי את אסכולת גדלות
האדם של סלבודקה
וציק אותה לכל אירוע
בחיי היום-יום"

